

یادداشت یک

مراد راهداری

نقش نیروی کار در پساتحریم

مطالعات اخیر نشانگر این است که منابع انسانی در مقایسه با پول، منابع طبیعی و فناوری از اهمیت بسیاری بر خوردار است. در کشورهای پیشرفته امروزه در حدود ۷۰ درصد از تولید بر دوش منابع انسانی است. در کشور ما و در دوران پساتحریم، نیروهای انسانی که از نظر دانش فنی متوسط و بالا هستند بیشتر ایفای نقش خواهند کرد. در اقتصادی که راهبرد خود را در سالل ۹۵ بسر مبنای اقتصاد مقاومتی بنیان نهاده است، منابع انسانی که به کار تحقیق و مطالعه مشغول هستند می توانند عنصری باشند که بیشترین تاثیر را دارند. علت این امر وابسته بودن اقتصاد مقاومتی به مردم و علوم دانش بنیان است. امروزه متاسفانه اقتصاد ما به عواملی مانند ارزش ارزهای خارجی وابسته است و تغییر نرخ ارزی مانند دلار بر اقتصاد ما تاثیر گذار است. به همین دلیل سال ۹۵ را از این جهت می تواند به خوداتکایی نزدیکتر کند. امروزه نوع نگاه به جامعه کارگری از نوع نگاه گذشته فاصله گرفته است و می توان این قشر را به عنوان قشری با توانمندی های بالای علمی ارزیابی کرد. علت این تغییر را می توان در این دانست که بیشتر کارگران دارای مدارک علمی دانشگاهی هستند. در صورتی که این تغییرات باعث شود کیفیت کار بالاتر رود می توان انتظار داشت که بخش تولید در کشور متحول شود. تحریم ها به ما نشان داد که باید خوداتکایی را سرلوحه برنامه های خود قرار دهیم. به دلیل وابسته بودن اقتصاد کشور به کشورهای دیگر، بعد از تحریم اقتصاد کشور با مشکلات عدیده ای روبه رو شد. در این میان هدف اقتصاد مقاومتی تنها جلوگیری از اسراف نیست بلکه تولید علم نقش بسزا و برجسته ای دارد و در حقیقت تولید علم جای مصرف علم را می گیرد.

بر اساس آمار ی که در حوزه صنعت داریم، حدود ۵۵ درصد بنگاه های تولیدی تعطیل و بقیه واحدها نیز با ظرفیت کمتری مشغول به کارند. در چنین شرایطی باید به جای هزینه برای ایجاد ظرفیت های جدید، ظرفیت واحدهای متوقف شده را که به دلایلی مانند تحریم و ورود کالا های مشابه و ارزان قیمت تر خارجی از چرخه تولید خارج شده اند، دوباره به چرخه تولید بازگردانیم. بخش قابل توجهی از این واحدها به راحتی قابل احیا هستند و نیروهایی که در این حوزه ها مشغول به کار بوده اند بیش از هر زمان دیگری مکلف به تلاش بیشتر برای راه اندازی مجدد این واحدهای خارج شده از چرخه تولید هستند. با توجه به آماری که در کشور به صورت رسمی و غیر رسمی منتشر شده است، بیکاری در کشور باعث ایجاد بزه کاری، اعتیاد و از هم پاشیده شدن خانواده ها می شود. در چنین شرایطی باید مبارزه با بیکاری در میان اولویت های کشور قرار بگیرد.

با توجه به پایین آمدن درآمدهای دولت و بدهکار بودن به بخش های داخلی تولید، باید سراغ روش هایی مانند بیع معقابل رفت. این روش ها می توانند با ایجاد نوعی شوک اشتغال را در کشور دوباره به حالت اولیه خود برگردانند و دولت بدون استفاده از درآمدهای حاصل از نفت بتواند به اقتصاد کشور کمک کند.

استاد دانشگاه پیام نور

پایان دوره موقت برداشت ۵۰۰ هزار تومانی

اواخر اسفندماه سال ۹۴ مسئولان بانک مرکزی اعلام کردند با توجه به تراکم مراجعه کنندگان به بانک ها و به خصوص دستگاه های خودپرداز، بانک مرکزی مجبوزی درخصوص افزایش سقف برداشت ها تا ۵۰۰ هزار تومان در روز با یک کارت بانکی را صادر کرده است. داوود محمدبیگی، مدیر اداره نظام های پرداخت بانک مرکزی، تاکید کرده بود: «این امکان تا ۲۰ فروردین ماه سال ۹۵ فراهم شده و سقف برداشت روزانه پس از تعطیلات به همان مبلغ ۲ میلیون ریال بازمی گردد». بنابر این گفته مدیر اداره نظام های پرداخت بانک مرکزی، باید از ۲۱ فروردین ماه سقف برداشت از خودپردازها به ۲۰۰ هزار تومان بازمی گشت، اما پیگیری هانشان می دهد این موضوع برای مسئولان بانک مرکزی از فوریت بر خوردار نیست و هنوز تصمیمی برای این مسئله نگرفته اند. ظاهرا قرار است در جلسه ای که در بانک مرکزی برگزار می شود درباره سقف مجاز برداشت از خودپردازها تصمیم گیری شود و ملی نایز آنچه از گفته های غیررسمی مسئولان بانک مرکزی به دست می آید فعلا این سقف در حد ۵۰۰ تومان باقی مانده است.

نرخ بیکاری سال ۱۹۴ اعلام شد

مرکز آمار ایران، میانگین نرخ بیکاری سال ۱۳۹۴ را ۱۱٫۱ درصد اعلام کرد. این نرخ برای مردان ۹/۳ و برای زنان ۱۹/۴ درصد است. به گزارش ایرنا، براساس نتایج طرح آمارگیری نیروی کار در سال ۱۳۹۴، این نرخ بیکاری برای افراد ۱۰ سال سن و بیشتر است. نتایج این طرح نشان می دهد تعداد جمعیت فعال در کشور ۲۴ میلیون و ۷۰۱ هزار و ۱۷۷ نفر است که از این تعداد ۲ میلیون و ۷۲۹ هزار و ۹۲ نفر بیکار هستند. براساس این گزارش، بیکاری جوانان ۱۵ تا ۲۴ ساله معادل ۲۶/۱ درصد است که برای مردان این گروه ۲۲/۳ و برای زنان ۴۲/۸ درصد اعلام شده است. همچنین ۱۸ درصد از شاغلان کشور در بخش کشاورزی، ۳۲/۵ درصد در بخش صنعت و ۴۹/۴ درصد در بخش خدمات فعال هستند.

اگر در سال ۹۴ گفت و گوهای هسته ای و موفقیت های ناشی از آن مهم ترین سرخط خبرهای رسانه های داخلی را به خود اختصاص داد، می توان ادعان داشت سال ۹۵ سال تحول در حوزه اقتصاد است. موضوعی که در همان آغاز روزهای سال و در پیام مقام معظم رهبری به مناسبت آغاز سال نو و سخنرانی ایشان در حرم امام رضا (ع) و همچنین صحبت های نوروزی رئیس جمهور و از همه مهم تر در تعیین شعار سال ۹۵ مورد تاکید قرار گرفت. سالی که از سوی رهبر انقلاب سال «اقتصاد مقاومتی؛ اقدام و عمل» نام گذاری شد. ایشان با اشاره به امیدها، فرصت ها و تهدیدهای پیش رو در سال جدید تاکید کردند: «هنر آن است که از فرصت ها به معنای حقیقی کلمه استفاده کنیم و تهدیدها را نیز به فرصت تبدیل سازیم، به گونه ای که در کشور در پایان سال، تفاوت های محسوسی پیدا شود و البته برای تحقق امیدها باید «تلاش»، «کار شبانه روزی» و «سعی و کوششی بی وقفه» انجام داد». ایشان «تولید داخلی»، «ایجاد اشتغال و رفع بیکاری»، «تحرك و رونق اقتصادی و مقابله با ركود» را مسائل اصلی در اقتصاد برشمردند و «اقتصاد مقاومتی» را علاج مشکلات اقتصادی و پاسخ به مطالبات مردم خواندند.

حضرت آیت الله خامنه ای «اقتصاد مقاومتی؛ اقدام و عمل» را همچون

نرخ بیکاری

معیشت و زندگی

همه باهم علیه بیکاری، با تولید داخلی

اتفاق نظر در راهکار یابی برای اقتصاد کشور در سال نو، نوید همدلی و وفاق ملی را در این حوزه می دهد

مجموع مسائل کشور، تصمیم بر این گرفته شد که همچون چند سال اخیر، یک شعار اقتصادی انتخاب شود تا به صورت «گفتمان عمومی» رواج پیدا کند. «پیشنهادهای دهگانه ایشان برای ایجاد اشتغال و تحرک اقتصادی در سال ۹۵ در بخش دیگری از صحبت های

نوروزی ایشان بدین قرار بود: «شناسایی و تمرکز بر فعالیت ها و زنجیره های مزیت دار اقتصادی»، «حیا و به حرکت درآوردن تولید داخلی»، «خودداری جدی از خریدهای خارجی که قدرت تولید داخلی را تضعیف کند»، «مدیریت پول ها و منابع مالی ایران که از خارج وارد کشور می شود»، «دانش بنیان شدن بخش های مهم اقتصادی»، «بهره برداری از بخش هایی که قبلا در آن ها سرمایه گذاری کلانی شده مانند پتروشیمی و ساخت نیروگاه»، «مشروط شدن همه معاملات خارجی به انتقال فناوری به داخل ایران»، «مبارزه جدی و واقعی با فساد، ویژه خواری و قاچاق»، «افزایش بهره وری انرژی» و «نگاه ویژه و حمایتی به صنایع متوسط و کوچک». پیشنهادهایی که به گفته رهبر

معظم انقلاب می تواند چند هزار کارخانه و کارگاه «صنعتی، تولیدی و کشاورزی» تعطیل شده را احیا کند و به چرخه اقتصاد باز گرداند.

راهی مستقیم و روشن به سمت رفع نیازهای کشور دانستند و با تشکر از همه تلاشگران این عرصه، افزودند: «البته توقعی نیست که این اقدام و عمل در ظرف یک سال همه مشکلات را حل کند، اما اگر اقدام و عمل با برنامه ریزی درست همراه شود، یقینا در پایان سال آثار

رئیس جمهور: با کمک یکدیگر کارگران بیکار را به کارخانه ها و مزارع برگردانیم

رئیس جمهور هم در بخش هایی از پیام نوروزی خود با تاکید بر اولویت و تلاش دولت در سال گذشته در حوزه های اقتصادی تاکید کرد که مسئله اقتصاد یکی از کلیدی ترین موضوعات مورد توجه کشور در سال ۹۵ خواهد بود. «میدوارم و مطمئنم که با همکاری یکدیگر و با تلاش و کوشش داخلی و با تعامل سازنده با جهان می توانیم در مسیر رونق، تلاش و رشد و فعالیت اقتصادی قرار بگیریم. آن شاءالله خواهیم توانست با کمک یکدیگر به رشد و برابری متوسط ۱۰ ساله گذشته برسیم.» رشدی که به گفته رئیس جمهور می تواند رونق اقتصادی را موجب شود و کارگران بیکار را به کارخانه ها و مزارع برگرداند و جوانان فارغ التحصیل کشور را به بنگاه های اقتصادی بکشانند. به گفته دکتر روحانی، اشتغال پایدار موضوعی است که برای همه ملت مهم است.

و نشانه های آن قابل مشاهده خواهد بود. شاید برخی ترجیح می دادند که شعار امسال، شعاری فرهنگی یا اخلاقی انتخاب شود اما با توجه به

فرشاد مومنی با اشاره به شرایط اقتصادی کشور به آتیه نو گفت:

نیاز به وفاق ملی در مقابله با رکود فراگیر اقتصادی

مومنی: کشور نیاز زیادی به وفاق و همدلی دارد. وضعیت اقتصاد کشور در این دو دهه تا این حد بحرانی نبوده است ■ عکس: مصطفی بذری

برای آن ها ایجاد انگیزه کند.»

عضو موسسه دین و اقتصاد با اشاره به ایده اقتصاد مقاومتی، گفت: «باید افراد تلاش کنند این ایده را بفهمند و سعی کنند شرایط را برای فراهم آوردن ابزار لازم برای تحقق آن به وجود آورند. با این حال این ایده می تواند باعث وفاق جمعی در میان افراد شود و به نوعی برای اقتصاد کشور ایجاد فرصت کند.»

این صاحب نظر اقتصادی با انتقاد از برخی اشتباهات گذشته، ابراز امیدواری کرد که در سال ۹۵، دولت بتواند در جلب مشارکت نخبگان موفق باشد. وی ادامه داد: «در مورد چشم انداز اقتصاد ایران این صاحب نظر اقتصادی با انتقاد از برخی اشتباهات گذشته، افزود دور بی اعتنا بودن و تنها به برنامه ریزی های کوتاه مدت اکتفا کرد. دوم اینکه به سال ۹۵ به عنوان سالی برای تغییر روش ها و برنامه های اقتصادی کشور نگاه کرد که در گذشته باعث تضعیف

توان مقاومت و رقابت کشور شده است.»

مومنی با توصیف اقتصاد رانتی به اقتصادی غیر شفاف و ناکارآمد گفت: «متأسفانه باید گفت بزرگ ترین مشکل دولت فعلی در بیرون کشیدن اقتصاد کشور از وضعیت تگران کننده موجود، عدم دریافت تحلیلی از مسئولان در مورد علت های رسیدن به این شرایط است.» استاد دانشگاه علامه طباطبایی با اشاره به نقش رسانه ها و تاثیر آن ها بر نظام اقصادی کشور، ادامه داد: «برخی از رفتارها در میان بخش هایی از فرادستان جامعه برای شرایط کنونی جامعه بسیار خطرناک است و عموم افراد این شرایط را درک می کنند. باید تلاش شود که فرادستان به نوعی از بلوغ فکری برسند و شرایط کنونی را بتوانند درک کنند.»

عضو موسسه دین و اقتصاد گفت: «ایران در حال حاضر با بی سابقه ترین رکود در ربع قرن اخیر دست و پنجه نرم می کند و این

فرشاد مومنی در نشست «بررسی چشم انداز اقتصاد ایران در سال ۹۵» گفت: «چشم انداز ایران در حال حاضر با بی سابقه ترین رکود در ربع قرن اخیر دست و پنجه نرم می کند و این مسئله حتی در گزارش های رسمی نیز آورده شده است. با این حال در سال ۹۴، مسئولان دولت پذیرفتند که بنگاه های اقتصادی و تولیدی با رکود مواجه هستند و این وضعیت در مقایسه با سال ۹۳ نشان از بدتر شدن اوضاع دارد. همچنین با تمام تلاش هایی که برای بهبود وضعیت اقتصادی کشور شده، به نظر می رسد اقتصاد ایران به نوعی از کارافتادگی سیستمی مواجه شده است.»

مسئله حتی در گزارش های رسمی نیز آورده شده است. با این حال در سال ۹۴، مسئولان دولت پذیرفتند که بنگاه های اقتصادی و تولیدی با رکود مواجه هستند و این وضعیت در مقایسه با سال ۹۳ نشان از بدتر شدن اوضاع دارد.»

این صاحب نظر اقتصادی با اشاره به برخی از اقدامات مثبت در اقتصاد کشور افزود: «با تمام تلاش هایی که برای بهبود وضعیت اقتصادی کشور شده، به نظر می رسد اقتصاد ایران به نوعی از کارافتادگی سیستمی مواجه شده است.»

مومنی در توضیح علل به وجود آمدن این مشکل با اشاره به ساختار اقتصادی کشور، این بخش را مشوق به وجود آمدن رانت دانست. وی در این باره گفت: «همه ترین مشکل ساختار نهادی در ایران این است که گاه به نظر می رسد به جای اینکه مشوق تولید باشد، مشوق رانت است.»

استاد دانشگاه علامه طباطبایی با ذکر مثالی از اقتصاددانان بزرگ قرن بیستم، خروج پول از چرخه مولد و ورود به چرخه مالی را باعث ایجاد رکود دانست. وی با ذکر آماری در مورد اقتصاد ایران گفت: «براساس برآوردهای یکی از کارشناسان، از سال ۱۳۷۲ تا ۱۳۹۲، ششახ هزینه مصرف کننده ۳۷ برابر شده است اما قیمت زمین ۱۰۷ برابر و قیمت مسکن ۷۶ برابر شده است. در حقیقت سود سرمایه گذاری بر زمین حدود ۶/۵ برابر تجارت ارز بوده است.» عضو موسسه دین و اقتصاد با بیان اینکه مشکلات اقتصادی کشور بسیار ریشه دار است و مربوط به چند سال اخیر نیست، افزود: «از سال ۱۳۳۸ تا ۱۳۹۱، حجم تشکیل سرمایه در مستقلات بین ۵ تا ۶ برابر تشکیل سرمایه در بخش صنعت بوده است و این نشانگر حرکت استعداها و سرمایه ها کشور از بخش مولد و تولیدی به بخش های دیگر بوده است.»

این صاحب نظر اقتصادی با بیان اینکه تولیدمحوری باعث ایجاد عدالت اجتماعی در جامعه خواهد شد، ادامه داد: «متأسفانه مشاهده می کنیم که بخش هایی از صنعت و بخش تولید رانت محور شده اند و سرمایه گذاری های صنعتی تبدیل به راهی برای کسب رانت های ارزی و ربالی شده است و در این شرایط بعد از رسیدن به مقصود تولید رها خواهد شد.» مومنی در ادامه با اشاره به ناعادلانه بودن دریافت مالیات در اقتصادهای رانتی، گفت: «بر اساس آمار در حالی که بخش صنعت در حدود ۱۵ درصد از تولید ناخالص داخلی را تشکیل می دهد بیش از ۵۰ درصد مالیات های پرداختی توسط این بخش صورت می گیرد. این آمار در مورد بخش خدمات به طور کامل متفاوت است.» استاد دانشگاه علامه طباطبایی با اشاره به اینکه دولت میراث دار یک ورشکستگی است، به نقش قوای مقننه و قضاییه در اقتصاد کشور اشاره کرد و گفت: «قوه مجریه تنها مجری اقتصاد مقاومتی نیست و قوای مقننه و قضاییه نیز نقش مهمی در اجرای طرح اقتصاد مقاومتی دارند.» عضو موسسه دین و اقتصاد با ذکر آماری به افزایش نابرابری های اقتصادی در ۱۰ سال اخیر اشاره و از ائتلاف منابع کشور انتقاد کرد. وی در مورد چگونگی عبور از شرایط رکود گفت: «مسئله اول شفافیت و صدق ورزی با مردم است و نظام آماری ما در این مورد کاستی های زیادی دارد. مسئله مهم دیگر در سال ۹۵ باید برهیز از تنش آفرینی باشد.»

این صاحب نظر اقتصادی در پایان با ابراز امیدواری از اینکه سال ۹۵ سالی با دستاوردهای بسیار برای اقتصاد کشور باشد گفت: «به عقیده من راهبرد دولت در اقتصاد کشور باید بر اقتصاد مولد متمرکز باشد و درآمدهای کشور باید در بخش تولید سرمایه گذاری شود.» در پایان جلسه، مومنی به برخی سوالات حاضران در جلسه در مورد مسائل اقتصادی روز پاسخ داد.

یکشنبه ● ۲۲ فروردین ۱۳۹۵ ● شماره چهل و هشت

A T I V E H N O